

5. Карлова, О., Малишевський, Ю. Інтелектуалізація процесів управління підприємствами в умовах глобалізаційних змін. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2024. 19(38). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-11).

6. Маслак М.В., Перерва П.Г. Інтелектуалізація економіки як фактор її сталого розвитку. *Стратегічні імперативи сучасного менеджменту*: зб. матеріалів 6-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. Київ. нац. екон.ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ, 2022. С. 297-302. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/61665>.

7. Прохорова В.В., Чобіток В.І. Інтелектуалізація управлінських процесів як детермінантно-мотиваційна основа бізнес-моделі підприємств. *Вісник КНУТД. Серія: Економічні науки*. No 2(145). 2020. С. 65-75. DOI: <https://doi.org/10.30857/2413-0117.2020.2.5>.

8. Прохорова В., Залуцька Х., Маслак Т. Механізм управління розвитком сучасних підприємств як адаптаційна перевага їх стратегічного функціонування. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2021. 11(22). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-11\(22\)-08](https://doi.org/10.33296/2707-0654-11(22)-08).

УДК 338.58:65.014

Журило І.В., к.е.н., доцент;

Гнезділов Д.О.,

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ОЦІНКА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТІНОВИХ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

У сучасних умовах господарювання промисловість будівельних матеріалів (БМ) відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку країни. Через руйнування і бойові дії, внутрішні потужності нашої держави з їх виробництва значно зменшилися. Необхідність їх відновлення і нарощування є найактуальнішим завданням реконструкції й відбудови наших міст і сіл. Важливо, щоб нові збудовані об'єкти були сучасним, створеними з використанням найкращих, найякісніших матеріалів і технологій. Тому налагодження ефективної системи управління конкурентоспроможністю продукції (КП) підприємств цієї галузі, розробка дієвих механізмів її підвищення є найважливішою умовою не лише укріплення конкурентних позицій вітчизняних виробників БМ, а й стабільного економічного зростання України в цілому.

Конкурентні переваги підприємство може отримати на основі оптимальної якості своєї продукції та/або більш низьких витрат на виробництво та реалізацію продукції в порівнянні з середніми на ринку. Якість та ціна – це ті основні фактори, що визначають КП. Наскільки обґрунтованою є ціна, чи відповідає вона якісним характеристикам продукції? Відповідь на ці та інші питання можливо отримати в результаті оцінки рівня її конкурентоспроможності.

З цією метою нами було досліджено якісні та цінові характеристики цегли рядової М-100 виробництва двох підприємств-конкурентів (умовно позначимо їх як виробник «1» і виробник «2»). На основі опитування фахівців у галузі БМ та

представників будівельних підприємств (споживачів), а також на основі аналізу спеціалізованих джерел, було визначено найбільш важливі споживчі критерії якості цегли: міцність на стиск, міцність на згин, водопоглинання, густина, лінійні розміри, морозостійкість. Ці ж фахівці та споживачі назвали параметри базового зразка, який можна вважати «ідеальною цеглою». Далі ми провели ранжування показників за ступенем їх важливості і визначили суми рангів та коефіцієнти вагомості кожного показника.

Одиничний показник конкурентоспроможності q_i за кожним критерієм визначався як відношення значення критерію порівнюваного зразка, до значення аналогічного критерію базової («ідеальної») цегли, або навпаки, в залежності від того, що впливає на зростання КП (збільшення або зменшення критерію). На наступному етапі розраховали групові показники зведеного параметричного індексу конкурентоспроможності за споживчими (Q_c) й економічними (Q_e) властивостями та інтегральний показник конкурентоспроможності цегли (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка рівня якості рядової керамічної цегли М-100

№ з/п	Показник якості	Відносний показник якості (q_i)		Коефіцієнт вагомості (a_i)	$q_i \times a_i$	
		«1»	«2»		«1»	«2»
1	Міцність на стиск	0,4	0,8	0,134	0,054	0,107
2	Міцність на згин	0,14	0,16	0,134	0,019	0,021
3	Водопоглинання	1,0	0,75	0,23	0,23	0,173
4	Густина	0,93	0,77	0,132	0,123	0,102
5	Лінійні розміри	1,0	1,0	0,08	0,08	0,08
6	Морозостійкість	0,5	1,0	0,29	0,145	0,29
7	Індекс споживчих показників (Q_c)	–	–	–	0,651	0,778
8	Ціна реалізації (Q_e)	0,55	0,64	1,0	0,55	0,64
9	Інтегральний показник конкурентоспроможності (K)	–	–	–	1,18	1,22

Розрахунки показали, що значення інтегрального показника конкурентоспроможності виробу «1» знаходиться на дещо нижчому рівні, ніж виробу «2». За індексом споживчих показників рядова цегла «1» значно поступається своєму основному конкуренту за рахунок нижчого рівня таких одиничних показників якості, як міцність на стиск, міцність на згин та морозостійкість. І хоч значення цих показників цілком відповідають вимогам ДСТУ, виробник цегли «1» повинен працювати у напрямку їх подальшого покращення, оскільки цього вимагає споживчий ринок. Лише за рахунок більш низької ціни на цеглу «1» порівняно з конкурентом, розрив між рівнями інтегральних показників конкурентоспроможності у порівнюваних виробів дещо скорочується.

Для з'ясування обґрунтованості рівня цін на продукцію досліджуваних підприємств, ми звернулися до одного з параметричних (економетричних) методів ціноутворення – методу багатокритеріальної оптимізації, який, на відміну від інших традиційних методів, є більш об'єктивним, менш трудомістким

у використанні і не потребує збирання та обробки великого масиву статистичних даних. Для запобігання випадковості отриманого результату, у якості базового виробу ми прийняли «ідеальну» цеглу, припустивши, що вона має усі характеристики, які відповідають найкращому рівню, до яких прагнуть виробники. Розрахувавши справедливі (обґрунтовані) ціни на цеглу «1» і «2» відносно ціни базового «ідеального» зразка і порівнявши отримані результати з діючими на ринку середніми цінами тих же виробників, ми встановили, що реальні ринкові їх ціни – занижені. Хоч за співвідношенням ціна/якість дані підприємства дотримуються паритету, тобто більш якісна продукція «2» є дорожчою, ніж менш якісна виробництва «1».

Запропонована методика оцінки рівня конкурентоспроможності цегли та визначення ціни на неї дозволить виробникам: 1) виявити необхідність та напрямки вдосконалення її якісних характеристик; 2) обґрунтовано підходити до питання встановлення відпускних цін на цеглу; 3) використовувати даний підхід для стимулювання попиту на свою продукцію; 4) озброїти споживача критерієм, на який він може орієнтуватися при виборі постачальника цегли.

УДК 658.5

Запірченко Л.Д., к.е.н., доцент;

Горобець І.І.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький

ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПІДПРИЄМСТВ

Для інноваційної моделі розвитку країни важливо раціонально використовувати засоби виробництва на всіх рівнях господарювання, виробляти конкурентоспроможну продукцію, забезпечувати підвищення ефективності виробництва, вдосконалювати існуючі методи зниження фондомісткості. Важливу роль відіграють основні засоби, які є невід’ємною частиною власності підприємства, без яких неможливо вести ефективну господарську діяльність. За даними статистичних установ, господарства аграрного сектору значно відстають від зарубіжних країн по фондооснащеності. Так, у Німеччині на 1 га с.-г. угідь припадає в 11-12 разів більше основних засобів, ніж в українських агропідприємствах.

Важливим економічним фактором, що визначає показники ефективності діяльності підприємства, впровадження технологій інтенсивного та промислового сільськогосподарського виробництва є стан основних засобів.

Значний внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів за тематикою основних засобів внесли провідні вчені-економісти: В.В. Бабій, Ф.Ф. Бутинець, А.П. Грінько, М.В. Кужельний, С.Ф. Покропивний, В.Г. Швець та ін.